

MIQUEL ÀNGEL MARCH, portaveu del GOB

El balanç que fa Miquel Àngel March (desset anys la veu del GOB) quan s'acosta el final de la primera legislatura del Pacte de Progrés és desigual: tots els avanços celebrats en matèria mediambiental no lleven el gust amarg de la corba creixent -fins fa poc i dissortadament per causes alienes a l'acció del Pacte- de la construcció. En el repàs general que aquí fa sobre la situació mediambiental de les Balears el portaveu del GOB no deixa a un costat la tasca del

"El Pacte no ha frenat l'excés de construcció"

Gina Garcías Sansaloni

de l'aflluència turística. Miquel Àngel March utilitza llenguatge i arguments ponderats per dibuixar el clarobscur del nostre paisatge i assenyalava els nous reptes d'un futur valent: energia, salut i -sempre- vigilància sobre el territori.

-Quina opinió vos heu format del que heu pogut conèixer del projecte de Pla territorial de Mallorca, elaborat per Unió Mallorquina?

-Elaborat per una empresa, crec jo. Em sembla decebedor. Un pla que no augmenta ni un metre quadrat d'espais naturals, que pràcticament no toca el sòl rústic, que permet incrementar devers mil cinc-cents hectàrees de sòl urbà o urbanitzable... no és el Pla que Mallorca necessita. Si queda així, evidentment no servirà per a res, i s'haurà perdut una oportunitat d'ordenar el nostre territori. Mallorca necessita un Pla molt més contundent. Jo tenc la impressió que aquests tres darrers anys, o si vol, cinc o deu anys, s'han pres bones mesures cautelars sobre el territori, s'ha fet una llei de mesures cautelars sobre espais naturals,

dues moratòries urbanístiques per part del Consell de Mallorca, però no s'ha ordenat el territori. És més fàcil prendre mesures cautelars que ordenar. De fet no tenim Pla territorial, molts d'ajuntaments con Manacor, Andratx... encara tenen planejaments dels anys setanta...

-Algaida...

-Efectivament, el municipi del nostre president, no té Pla general. Jo crec que els partits han fet allò que és més fàcil i han quedat endarrerits en les feines difícils, les d'ordenar, de planificar... Falten menys de sis mesos perquè acabi la legislatura i encara no s'ha presentat el Pla territorial de Mallorca, i en sabem ben poc, del projecte. El Consell Insular ha fracassat, perquè a hores d'ara encara no ha aconseguit

guit ni tan sols el consens dels partits que donen suport a Unió Mallorquina, només té el suport del PSOE, i això és un fracàs absolut. Si no fa un esforç per fer un pla atrevit, restrictiu, proteccionista, i per consensuar-lo amb la resta de forces polítiques, s'haurà perdut una oportunitat necessària.

-Les presses per aprovar ara les lleis urbanístiques i mediambientals que el Pacte de Progrés ha postergat fins al final de la legislatura, a què es deuen, realment?

-En primer lloc, perquè volen presentar-se a les eleccions amb els deures fets. El tema territorial era emblemàtic per a cada un dels partits que formen el Pacte. Som al final de legislatura i encara no s'ha aprovat el Pla territorial, ni la Llei de quotes, ni la Llei de biodiversitat, ni la d'impacte ambiental... Cercar consens és positiu. Però jo crec que la dificultat d'aquests quatre partits per arribar al necessari consens en aquests temes és realment gran, i per això han retardat aquestes lleis fins que ara ja és molt tard. D'altra banda, hi ha interessos econòmics determinats, que impedeixen o dificulten l'aprovació de lleis com les de biodiversitat o de quotes. També hi ha dificultats derivades d'interessos competencials. Perquè en aquesta legislatura s'ha donat un altre fet: els consells insulars han incrementat notablement les seves competències, i ara tots són molt gelosos del seu poder. Legislar és decidir qui tindrà la competència. Les dificultats de les lleis d'impacte ambiental i de biodiversitat són fonamentalment de competències. La Llei de quotes o el Pla territorial pateixen més aviat els interessos econòmics.

LES QUOTES, PRIORITÀRIES

-Per quina patiu més?

-Nosaltres donam una importància fonamental a la Llei de quotes, perquè és la que marcarà el ritme del creixement, establirà el màxim de llicències que es poden donar cada any. Ara per ara el motor de l'activitat econòmica a les Balears és el motor de la destrucció. Perquè la construcció és la que genera demandes d'aigua i d'energia, la producció de residus... Per tant, alenar-la és fonamental. Totes les lleis esmentades són necessàries, però la de quotes és fonamental, i sembla que du mal camí.

-Sí perquè, a més, quan s'aprovi, probablement serà correguda davant el Tribunal Constitucional.

-Sí, hi ha aquesta espasa de Damocles... el que passa és que el Govern central ha fracassat pràcticament en tots els recursos que ha posat per anular les lleis que feim aquí. Amb l'ecotaxa ha perdut, amb la Llei de comerç ha perdut, amb la Llei de paritat veurem què passarà... Sembla que el Govern central vulgui paralytizar per la via judicial les iniciatives dels governs que no són seus. Tot i això, és evident que s'ha d'intentar aprovar aquesta llei, i sobretot consolidar la filosofia que diu que tan important com frenar és marcar un ritme. Les puntes de l'activitat constructora perjudiquen tothom, són negatives per a l'economia, per al medi ambient, per a les persones... És bo per a tots que hi comenci a haver una estabilitat econòmica a la construcció.

-Què opina del Projecte de Llei de biodiversitat i de l'oposició que ha suscitat entre organitzacions que semblaven prò-

Energia i salut, pròximes prioritats

En opinió de Miquel Àngel March les banderes mediambientals per als pròxims anys continuaran sent les mateixes: l'ordenació del territori, la contenció de la construcció, la reducció i el reciclatge de residus... però se n'afegiran de noves i que cada dia tendran més importància i més interès públic:

"La contenció del creixement urbanístic, immobiliari, és un dels temes en què més ha fallat el Govern del Pacte de Progrés, i per tant la pròxima legislatura seguirà sent, per a nosaltres una de les banderes prioritàries. Els temes territorials a aquesta comunitat autònoma continuaran tenint una importància brutal. Protegir la serra de Tramuntana també continua sent prioritari".

"Però jo crec que a aquests temes se n'han d'afegir ara són el tema energètic i els temes de salut. El desastre del petrolier *Prestige* posa de manifest dues coses: que les energies fòssils no només tenen problemes derivats de l'impacte de l'emissió de gasos contaminants, sinó altres, com són els accidents dels petroliers, que per desgràcia no són tan excepcionals. Frenar la utilització d'energies fòssils i estimular la utilització de les energies renovables és un dels temes que ha quedat pendent, i que a la pròxima legislatura haurà de ser prioritari. En el tema energètic s'ha de fer molta feina.

I un tema de futur és el de la salut, de l'alimentació, s'hauran d'incorporar a les prioritats dels pròxims anys. Salut, alimentació i medi ambient. En primer lloc, davant la incertesa del que menjam, la invasió de transgènics, la producció orientada al benefici, i no a la qualitat, totes aquestes qüestions seran prioritàries per als ecologistes d'aquí a molt poc temps".

ximes al Govern com Unió de Pagesos o el mateix PSM?

-He de reconèixer que, ara per ara, a finals de novembre, és una llei que no coneixem. Per ventura és una llei que no s'ha tramitat amb molt de consens. En principi una llei de biodiversitat és una llei interessant, nova, innovadora, és una llei marc. És una llei que parla d'espais naturals, d'espècies... però que no les protegeix directament, diu que s'han de protegir i estableix els mecanismes per fer-ho. El que passa és que en aquest tema és fonamental comptar amb un consens social i polític, sobretot amb els gestors de la terra, amb els pagesos. No es pot fer amb l'oposició d'aquests sectors. Crec que no s'ha cercat molt el consens. Quant al PSM crec que les seves discrepàncies es refereixen sobretot a temes de competències, per donar més protagonisme a la Conselleria d'Agricultura. Sense analitzar el fons, crec que en la forma qualche cosa ha fallat.

LES MORATÒRIES NO PODEN SER INDEFINIDES

-En la hipòtesi que algunes d'aquestes lleis no s'aprovin, creu que les moratòries poden substituir eficaçment els plans d'ordenació?

-Bé, jo estic d'acord amb els constructors quan diuen que les moratòries no s'han d'estendre indefinidament. No s'ha d'oblidar que una moratòria és una suspensió cautelar. Són

imprescindibles per poder fer ordenació del territori, però no han de suplir la manca d'ordenació. El que passa és que aquí som especialistes a fer moratòries i a planificar poc. Han de ser mesures provisionals. Per descomptat que no voldria que s'aixecassin les moratòries abans que no hi hagi el Pla territorial i la Llei de quotes.

-UM posa emperons a la Llei de quotes, Esquerra Unida i Els Verds tenen problemes amb el Pla territorial, el PSM amb la Llei de biodiversitat... Sembla molt complicat arribar a un consens...

-Hauríem de recordar una cosa: sembla que algú incompleix un acord. Hem de recordar que el mes de gener del 2002, es va signar un Pacte territorial pel qual el Govern es comprometia a retirar la reforma de les Directrius d'ordenació territorial, a retirar la seva moratòria, i a donar suport a Unió Mallorquina, que es comprometé, ella, a incorporar les demandes del Pacte de Progrés sobre el sòl rústic i a donar suport a la Llei de quotes. El cert és que el Govern ha complit la seva part del pacte, però sembla que Unió Mallorquina retarda el compliment dels seus compromisos. Continua posant dificultats per aprovar la Llei de quotes, i ara la darrera hipoteca és el Pla territorial. S'ha d'aconseguir el consens en el Pla territorial sense buidar-lo de contingut. No s'ha d'aprovar qualsevol Pla territorial o qualsevol Llei de quotes, sinó els que siguin coherents i proteccionistes. UM ha abusat de la seva posició central. Ha exercit un poder superior al que representen els seus electors.

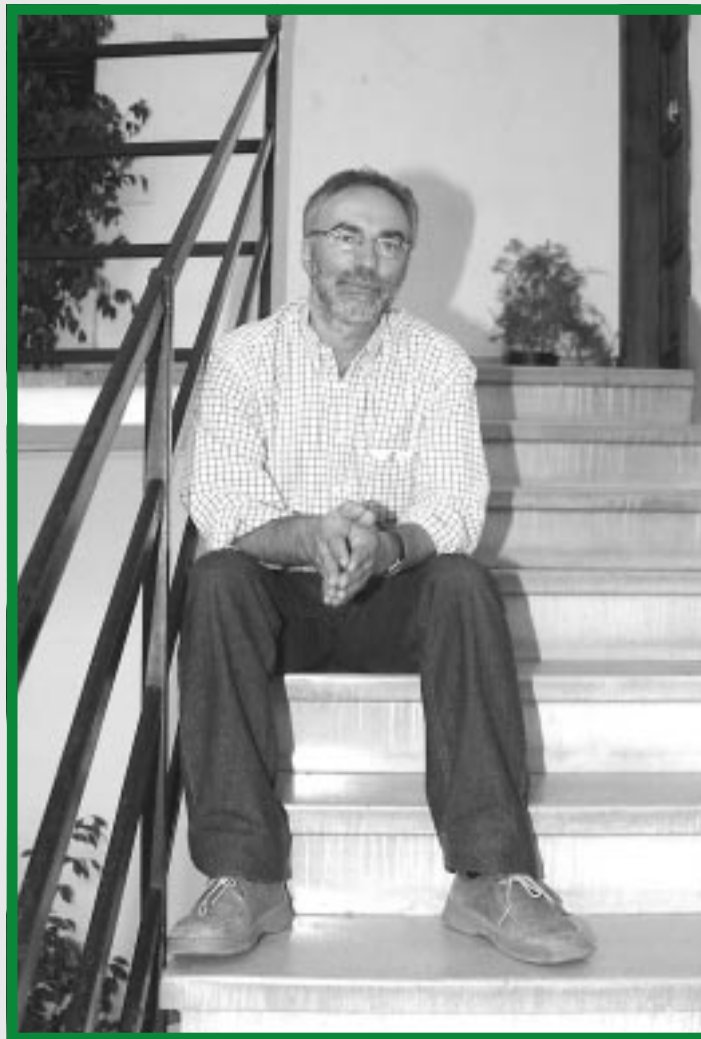
AVANÇOS DESIGUALS

-Si aquestes lleis no s'arriben a aprovar aquesta legislatura, el Pacte de Progrés haurà fracassat?

-Després de setze anys de govern conservador, en una primera legislatura no es poden canviar les coses de dalt a baix. Es pot frenar i canviar la direcció. En algunes coses s'ha frenat, en altres no. No s'ha frenat la construcció. En canvi, s'han incrementat espectacularment els espais naturals a les Balears, només amb una mancança important: la serra de Tramuntana. Era un dels temes estrella d'aquest govern, i no l'ha duit a terme. En temes de recursos naturals, en aigua, en energia, en residus, s'ha avançat de forma desigual. Quant a aigua, s'ha romput la tendència anterior i ara hi ha una bona política de gestió i d'estalvi de l'aigua. En temes d'energia, en canvi, no hi ha hagut un replantejament de la política per respondre a una demanda creixent, quasi desbocada. No s'han divulgat les energies renovables. En residus no s'ha alterat gaire la situació, no s'han incrementat les incineradores, tot i que ja hi ha pressions per fer-ho; i en reciclatge s'ha incrementat molt poc, tot i que les Balears van una mica per damunt de la resta de l'Estat, augmentar el reciclatge només un 6% és un resultat bastant magre. És a dir, aquest govern ha aconseguit resultats desiguals, però positius, en aquests temes, en canvi no ha aconseguit canviar la tendència sempre creixent del sector de la construcció. El nombre de grues, de treballadors, de llicències, ha continuat augmentant. Aquest és el fracàs més gran d'aquest govern. La Llei de quotes és una llei nova, i seria un fracàs no aprovar-la, perquè només amb ella el Govern pot ser capaç de marcar aquest canvi de tendència.

EL PAPER I LA PERMEABILITAT DEL GOB

-Quin paper ha jugat la sensibilitat ambiental de la societat civil, quin paper ha jugat el GOB, per exemple, en aquest canvi de tendència mediambiental de les Balears duit a terme per les institucions?

-Aquest govern és, objectivament parlant, una mica més sensible a les demandes socials que altres governs. Hi ha hagut més diàleg i ha tengut més en compte les nostres peticions. D'altra banda, la nostra relació amb l'Administració -a part del diàleg que nosaltres sempre hem propiciat amb tots els governs, siguin del color que siguin- sempre serà la derivada d'una actitud crítica amb el poder. Una societat avança no només en funció dels acords de l'Administració, sinó de la riquesa que li pugui aportar la societat civil, a través de les demandes, les crítiques, les denúncies. Les administracions públiques necessiten una societat activa que empenyi en una determinada direcció. Jo crec que el GOB ha fet i fa aquest paper, quan demana polítiques més sostenibles.

Nosaltres hem intentat en aquest temps anar més enllà sempre del que el Govern feia. Hem tengut una actitud molt crítica quant a polítiques de transport, polítiques urbanístiques, perquè pensam que es trobàvem molt enfora del que nosaltres volem i fins i tot d'allò que s'havia signat al Pacte de Progrés. Aquest és el nostre paper. I a la vegada sempre hem reconegut els avanços i les accions positives del Govern. Hem salvat sempre la nostra independència.

-Com permeabilitza el GOB la sensibilitat social?

"El GOB ha jugat moltes vegades el paper d'altaveu de la societat, de la gent del carrer davant una Administració inoperant, indiferent. El GOB ha fet moltes vegades de Defensor del Poble"

-La veritat és que passar un dia al GOB és un exercici de permeabilitat molt gran amb la societat. La gent del GOB rep permanentment, constantment, telefonades, visites de gent que ve a les nostres oficines a contar coses, a denunciar coses. En aquest sentit el GOB ha jugat moltes vegades el paper d'altaveu de la societat, de la gent del carrer davant una Administració inoperant, indiferent. El GOB ha fet moltes vegades de Defensor del Poble, sobretot aquí, que no en tenim, davant una administració municipal, autonòmica i central que a vegades no ha estat sensible a la sensibilitat ciutadana. Un dia de feina és una pluja de demandes.

VÈNCER LES DEBILITATS INICIALS

-Vostè creu que aquest govern, inicialment dèbil davant els propietaris agrícoles, els constructors, els hotelers, s'ha reformat, al llarg d'aquests tres anys?

-Deixant de banda que al principi d'exercir un càrrec tot-hom està una mica acovardit, jo crec que aquest govern ha estat a vegades feble davant les pressions dels poderosos i que, en qualsevol cas, a vegades no ha sabut armar un discurs ideològic en segons quins temes. Per exemple, l'ecotaxa, el descens de l'ocupació turística. En lloc de viure la menor afluència turística com un alleugeriment per a les Balears, una passa cap a la sostenibilitat, l'ha viscuda a la defensiva, culpant els agents externs i dient que l'any que ve tornarà a anar "bé", quan "anar bé" pot ser, precisament, que venguin menys turistes. A l'hora de defensar els espais naturals, els canvis a la política de carreteres o a la política turística, li ha faltat valentia o arguments, no ho sé, però no ha estat capaç de fer un plantejament directe, clar, valent, a la societat, per defensar aquelles mesures que prenia o la negativa a fer determinades coses. Ha fallat el discurs ideològic on fonamentar les seves iniciatives.

-Quines creu que han estat les causes?

-Aquest és un govern fruit d'un pacte entre una esquerra moderada, un centre nacionalista, una esquerra nacionalista, una esquerra més alternativa... Governen una suma de partits molt diferents, amb una amplitud ideològica gran, i per ventura això ha estat una dificultat per llançar un discurs ideològic coherent. A vegades s'aturaven coses o s'impulsava una iniciativa i no s'explicava per què. No s'ha fet la política de cap partit. S'han fet i s'han deixat de fer coses a causa de la necessitat del consens. I el consens ha impedit també dibuixar una línia ideològica clara. És un problema del Pacte i és un problema, també, que el poder de legislar està repartit entre moltes institucions, poder local, poder insular, cada pic més fort i Govern balear, a més d'un poder central que té poques competències, excepte la costa. És curiós, això que la costa sigui precisament competència del centre, de Madrid... Aquesta dispersió de competències complica encara més les decisions a prendre i la coherència del discurs. Per exemple, les carreteres: n'hi ha que són competència del Consell Insular i n'hi ha que són competència del Govern de les Balears. El Govern fa el Pla director sectorial i el Consell el gestiona, excepte les carreteres que són objecte d'un conveni entre

el Govern de les Balears i el Govern central, però el Govern central no aprova els projectes si no és per la pressió del Consell Insular, en fi...

ELS PROJECTES DEL MINISTRE MATAS

-Quin paper juga el Ministeri de Medi Ambient en el medi ambient de les Balears, i com qualificaria la política mediambiental del ministeri?

-El Ministeri de Medi Ambient ha duit a terme una política de confrontació amb el Govern de les Balears, i això és incompreensible. Aquí tenim un territori que és competència de les institucions locals i autonòmiques, amb l'excepció d'una petita franja de litoral que és competència de Madrid. Una franja petita però important, perquè és aquí on es desenvolupa gran part de l'activitat econòmica. El Ministeri de Medi Ambient ha fet projectes de confrontació i ha evitat consensuar projectes. La veritat és que en aquests moments el ministeri intenta, a través de la Llei d'acompanyament dels pressuposts, modificar la Llei de costes per evitar els controls autonòmics i municipals, aquests informes preceptius i vinculants de les administracions d'aquí, i d'altra banda, reduir les competències autonòmiques en matèria de litoral. El Govern central ha jugat un paper de confrontació i ha acabat modificant la llei per no haver de retre comptes de la seva política. Això és especialment negatiu. Jo crec

que és ben hora que les competències de litoral passin a les institucions autonòmiques. Amb l'afegit que Matas ha envestit projectes agressius: extracció d'arena, regeneració de platges, passeigs marítims damunt zones naturals... cons-

trucció de dessaladores... una política impròpia d'un ministeri de medi ambient, que hauria d'apostar per tenir un litoral natural, per preservar l'aigua... El Ministeri de Medi Ambient ha estat també la plataforma de Jaume Matas per continuar tenint un pes dins la política de les Balears, ha fet mesures clientelars que també han estat negatives.

-Vostè creu que tot l'Estat ha patit les conseqüències de la situació de Jaume Matas com a cap de l'oposició a les Balears? És a dir, que Jaume Matas ha hagut d'estendre a tot l'Estat una política dissenyada per castigar les Balears?

-La major part dels governs de les comunitats que hi ha als litorals estan presidits per partits que no són el Popular. Catalunya, Andalusia, Astúries, el País Basc... jo supòs que els mateixos problemes que Matas ha provocat a les Balears els ha provocat també a altres bandes. Tal vegada a les Balears els ha multiplicat per deu perquè els ha mirat amb lupa. Però jo crec que darrera totes aquestes actuacions hi ha un Partit Popular que ha volgut reforçar el caràcter espanyolista o centralista de l'Estat. De fet aquestes dues modificacions de la Llei de costes responen a la voluntat de reforçar les competències de l'Estat i de prescindir de les opinions locals i autonòmiques en l'ordenació de la costa. Aquesta involució autonòmica, que és molt perceptible en temes d'ordenació del territori i ambientals, es nota també en altres àmbits, quan el Govern central impugna qualsevol llei autonòmica que no els agrada. El Tribunal Constitucional ha deixat molt clar ja moltes vegades que aquest afany centralista no té raó de ser.

"S'han incrementat espectacularment els espais naturals a les Balears, només amb una manca important: la serra de Tramuntana"